

Μάρκος ο Ασκητής (Άγιος): Σύντομη Βιογραφία - Εισαγωγικά Σχόλια (Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, α΄ τόμος)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη](#)

[OsiosMarkosAskitis01](#)

Σύντομη βιογραφία: Ο όσιος πατέρας μας Μάρκος ο Ασκητής, είχε ακμάσει κατά το έτος 430. Χρημάτισε μαθητής του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου κατά το Νικηφόρο Κάλλιστο (τομ. II, βιβλ. 14. κεφ.53), και ήταν σύγχρονος του αγίου Νείλου και του Ισιδώρου του Πηλουσιώτη, οι οποίοι ήταν περιβόητοι ασκητές.

Φιλόπονος στη μελέτη των Γραφών, συνέγραψε πολλούς λόγους γεμάτους από άφθονη μάθηση και πνευματική ωφέλεια. Από αυτούς, 32 αναφέρονται από τον Νικηφόρο Κάλλιστο, οι οποίοι διδάσκουν όλο το δρόμο του ασκητικού βίου και οι οποίοι τώρα δεν σώζονται. Σώζονται μόνο οχτώ λόγοι του, διαφορετικοί από τους παραπάνω, τους οποίους αναφέρει και ο Κάλλιστος και ο κριτικός Φώτιος (ανάγν. 200).

Από αυτούς, ο λόγος «περί πνευματικού νόμου» είναι πρώτος, και ο «περί των οιομένων εξ έργων δικαιούσθαι» τρίτος, διαιρεμένοι και οι δύο σε σύντομα κεφάλαια, και ο «προς μοναχόν Νικόλαον» είναι όγδοος. Οι λόγοι αυτοί καταχωρήθηκαν εδώ ως πιο χρήσιμοι από τους άλλους και γιατί ανήκουν και οι τρεις στον πνευματικό νόμο.

Αναφέρει τα συγγράμματά του και ο οσιομάρτυρας Πέτρος ο Δαμασκηνός και ο Γρηγόριος ο Σιναΐτης και ο αγιότατος πατριάρχης Κάλλιστος και ο Παύλος ο Ευεργετινός και πολλοί άλλοι Πατέρες. Όλοι αυτοί μελέτησαν τα έργα του και προτρέπουν και μας να τα μελετούμε.

Η αγία Εκκλησία του Χριστού τιμά τη μνήμη του στις 5 Μαρτίου και εγκωμιάζει τους ασκητικούς του αγώνες, τη σοφία των λόγων του και τη χάρη που του δόθηκε από το Θεό.

Εισαγωγικά σχόλια: Ο όσιος Μάρκος ο ασκητής είναι ένας από τους πλέον επιφανείς ασκητικούς συγγραφείς των μέσων βυζαντινών χρόνων και ο δημοφιλέστερος δάσκαλος του ασκητικού βίου, ώστε οι βυζαντινοί ασκητικοί

χριστιανοί να λένε: “πώλησον πάντα και αγόρασον Μάρκον”.

Γεννήθηκε τον 5ο αιώνα, υπήρξε μαθητής του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου και σε μεγάλη ηλικία κατέφυγε σε μια Έρημο, όπου και κοιμήθηκε εν Κυρίω σε βαθύτατο γήρας. Τα έργα του όμως επέζησαν ανά τους αιώνες και επηρέασαν αποφασιστικά τη μοναχική σκέψη και εμπειρία.

Τα πλείστα των συγγραμμάτων του χάθηκαν και από τα υπάρχοντα μέχρι τα μέσα του 18ου αιώνα, οι συντάκτες της Φιλοκαλίας εξέλεξαν τρία αντιπροσωπευτικότερα του Οσίου Μάρκου: «Περί πνευματικού νόμου», «Περί των οιομένων εξ έργων δικαιούσθαι» και μία «επιστολή προς Νικόλαον μονάζοντα». Μία δε πραγματεία του «Περί των αιτίων των πειρασμών» είχε προ πολλού περιληφθεί στον γ' τόμο του «Ευεργετινού» (33 υπόθ.).

Ο όσιος Μάρκος και οι άλλοι όσιοι πατέρες, δεν μιλούσαν ούτε έδιναν μονιμότητα στις σκέψεις τους με την εγγραφή τους, αν δεν ζούσαν τις αλήθειες της πνευματικής ζωής και αν δεν είχαν την καθολική μαρτυρία της πνευματικής παραδόσεως. Έτσι, ο άγιος αυτός ερημίτης έγραψε τις εμπειρίες του στηριζόμενος στις άγιες Γραφές και μέσα στα πλαίσια της πνευματικής παραδόσεως, αλλά με την προσωπική του ιδιοτυπία, που συνίσταται στον τονισμό της λειτουργίας του πνευματικού νόμου.

Ο τρόπος με τον οποίο αναλύει τα διάφορα θέματα φαίνεται μεν πρωτότυπος αλλά κατά βάση βρίσκεται στο νου των Πατέρων. Πρόκειται, όπως είπαμε, για τη λειτουργία του πνευματικού νόμου, δηλαδή για τη σταθερή σχέση δύο πραγμάτων ή δύο ενεργειών: την ανθρώπινη ελεύθερη και υπεύθυνη πράξη και την εκ προνοίας, προς το συμφέρον του πλάσματος, απόκριση του Θεού. Δηλαδή κάνεις την άλφα πράξη ή δέχεσαι τον τάδε λογισμό; Θα ακολουθήσουν ανάλογες παιδαγωγικές ενέργειες του Θεού.

Ο όσιος Μάρκος στηρίζει τις απόψεις του όχι μόνο στη δικαιοσύνη του Θεού, αλλά και στην αγάπη Του. Αυτό που βρίσκεται μέσα στη σκέψη και στα χείλη των ασκητών: «εν άλλοις παίομεν και εν άλλοις παιδευόμεθα» – από τον αγαπώντα Θεό-, ο άγιος Μάρκος το αναλύει διεξοδικότατα, εισάγοντας στη σχέση Θεού και ανθρώπου μια νομική σκέψη, που προϋποθέτει την ύπαρξη και λειτουργία όχι μόνο της αγάπης Του, αλλά και της δικαιοσύνης Του.

Πέραν όμως της σχέσεως Θεού και ανθρώπου πιστού, που εκδηλώνεται σταθερά, ο πνευματικός νόμος λειτουργεί και πνευματικώς. Δηλαδή και χωρίς να παρέμβει ο Θεός, οι λογισμοί και οι πράξεις ποικίλης ποιότητας ακολουθούνται από ανάλογα εσωτερικά ενεργήματα και αλλοιώσεις, από τα οποία δεν απουσιάζει τελείως ή ο

Θεός ή ο διάβολος. Πρόκειται για μια μυστηριώδη πραγματικότητα, η οποία δεν εμπίπτει στην προσοχή μας, αλλά όμως την πιστεύουμε. Με την ευκαιρία αυτή θα συνιστούσα και το διάβασμα της πραγματείας του οσίου Μάρκου «Περί των αιτίων των πειρασμών», που αποτελεί ένα διαφωτιστικό κείμενο για τους πειρασμούς, ατομικούς και γενικούς, σαν «θεομηνίες».

Η άλλη πραγματεία του είναι συγγενής προς την πρώτη, αλλά με έμφαση στην πίστη προς τον Χριστό, σαν μέτρο της αξίας των έργων. Τα έργα, τις εντολές, τις κάνομε κατά τον Όσιο αυτόν, όχι για ανταπόδοση, αλλά σαν φανέρωμα της πίστεώς μας και για να διατηρήσουμε την καθαρότητα του βαπτίσματος. Γιατί η «βασιλεία των ουρανών δεν είναι μισθός έργων, αλλά χάρη του Κυρίου ετοιμασμένη στους πιστούς δούλους Του».

Τα 226 κεφάλαια που αναφέρονται σ' εκείνους που νομίζουν ότι σώζονται από τα έργα τους, είναι ομολογουμένως ένα σύνολο παρατηρήσεων με οξυδερκή πνευματικό οφθαλμό στις ποικίλες ενέργειες και πράξεις του πνευματικού ανθρώπου και αποβλέπουν στη μόρφωση ταπεινού και αληθινού φρονήματος. Κι έτσι, ούτε ο Καθολικισμός αποδεικνύεται ότι βρίσκεται σε σωστό δρόμο, τονίζοντας την αξία καθ' εαυτήν των έργων, ούτε ο Προτεσταντισμός ορθοποδεί, που φρονεί ότι η σωτηρία συντελείται με μόνη την πίστη.

Η επιστολή προς τον μονάζοντα Νικόλαο αποτελεί μια σύνοψη υποδείξεων μεθόδων και τρόπων πνευματικής αθλήσεως, με αφετηρία την μελέτη των ευεργεσιών του Θεού και την αδιάλειπτη ευγνωμοσύνη γι' αυτές. Προτρέπει σε συνεχή πνευματική μελέτη και προσευχή και επισημαίνει τον κίνδυνο των πτώσεων από την ραθυμία, τη λήθη των θείων και την ακολουθούσα άγνοια, που τις ονομάζει «τρεις γίγαντες». Γενικώς τα έργα του οσίου Μάρκου είναι κοσμημένα με θεϊκή σοφία, γεμάτη χάρη και κλασική ομορφιά στη φράση και στη διατύπωση, αφού την πλούσια παιδεία του την είχε υποτάξει στις χαριτωμένες εμπειρίες του.

(πηγή: Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, μεταφρ. Αντώνιος Γαλίτης, εκδ. Το περιβόλι της Παναγίας, 1986, α' τόμος, σελ. 126-128).

Πηγή: stonagona.blogspot.gr